

Otkrivanje spomen ploče u čast sovjetske i britanske vojne misije u Jugoslaviji za vrijeme Drugog svjetskog rata

Predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista (SABA) RH Franjo Habulin otkrio je u utorak, 29. decembra spomen ploču u počast sovjetskoj i britanskoj vojnoj misiji i njihovoj pomoći u oslobađanju Jugoslavije i Hrvatske od nacifašističke okupacije.

- Neka ova Spomen ploča bude trajni znak sjećanja na savezništvo u zajedničkoj borbi protiv najmračnije ideologije u povijesti ljudskog društva - nacizma i fašizma, rekao je **Habulin**.

- Malo se do sada govorilo o ulozi i značaju savezničkih vojnih misija u NOB-u, pa je Predsjedništvo SABA-e donijelo odluku o spomen ploči kako bi se ova tema istaknula i otrgla zaboravu. Uloga i značaj savezničkih vojnih misija u Vrhovnom štabu bili su ogromni; prije svega doprla je u svijet istina o tome da je NOVJ jedina snaga koja se bori protiv okupatora i domaćih izdajnika. NOVJ je priznata prvo kao zaraćena snaga, a kasnije kao članica antifašističke koalicije, a zahvaljujući savezničkim misijama počela je stizati pomoć – prvo kroz sanitetski materijal, a onda i vojnu opremu i naoružanje. Konačno, planirana su zajednička borbena djelovanja u cilju što bržeg slamanja neprijateljskog otpora. Dolaskom Tita na Vis 1944. sagrađen je aerodrom koji je koristila britanska avijacija u cilju zračne podrške partizanskim jedinicama u što bržem slamanju neprijateljskog otpora, oslobađanju Dalmacije i Like, te dalje prema zapadu, rekao je Habulin i osvrnuo se na suradnju NOVJ i Crvene armije u oslobađanju Srbije i Beograda, prodoru u Baranju, ratovanju na Sremskom frontu i u završnim operacijama.

- Neka bude sjećanje na zajedničku pobjedu i zajednički izvojevanu slobodu u Drugom svjetskom ratu, rekao je i dodao da se spomen ploča otkriva u godini u kojoj se obilježava 75.godišnjica pobjede nad fašizmom. – Planirali smo otkriti ploču za Dan pobjede, ali to nije bilo izvedivo, pa smo to obavili sada, makar na kraju godine, objasnio je Habulin.

- Otkrivanje ove spomen ploče je dobar simbol nastavka naše zajedničke borbe protiv fašizma kao svjetskog zla, naglasio je ruski ambasador Hrvatskoj Andrej Nesterenko, podsjetivši na

važnu ulogu vojnih misija i činjenicu da su i jugoslavenski partizani bili u sastavu antifašističke koalicije koja je pobijedila fašizam koji je donosio samo smrt i razaranja, uništavajući velik broj civila.

- Ni Rusi ni Hrvati nisu mogli pristati na takvu ideologiju i državnu koncepciju i morali su se boriti protiv toga. Zato je spomen ploča simbol naše zajedničke borbe protiv fašizma, a zadatak narednih generacije jeste da je nastave, rekao je ambasador i izrazio zahvalnost SABA RH za ulogu i djelatnosti u tom području.

Otkrivanjem ove spomen ploče, ovdje na području Hrvatske, svjedočimo i kako je antifašizam sa svojim ključnim vrijednostima utkan u demokratske poretke naših zemalja - Ujedinjenog Kraljevstva, Ruske Federacije i Republike Hrvatske, naglasila je savjetnica ministra vanjskih i europskih poslova Romana Kuzmanić Olujić.

Ovom prilikom prisjećamo se na solidarnost naših naroda u mračnim vremenima Drugog svjetskog rata i na našu zajedničku borbu za izgradnju slobodne i demokratske Europe, podvukla je Kuzmanić Olujić, ističući antifašističko opredjeljenje Hrvatske koje je utkano i u njen Ustav, te borbu protiv fašizma i nepoštovanja ljudskih prava i dostojanstva bez obzira dolaze li oni s desne ili lijeve strane.

Gradski zastupnik Slavko Kojić u svojstvu izaslanika zagrebačkog gradonačelnika Milana Bandića naglasio je da nije slučajno da se baš u Zagrebu otkriva ovo spomen obilježje savezničkoj vojnoj misiji s obzirom na veliko učešće Zagrepčana u NOB-u. Tokom poratnih vremena Zagreb je zadržao vrijednosti stečevina antifašističke borbe i gradio demokratsko društvo temeljeno na zaštiti ljudskih prava i dostojanstva svih građana, rekao je.

U svojoj poruci predsjednik Zoran Milanović naglasio je da je djelovanje ovih dviju misija značilo pružanje vojne pomoći antifašističkom pokretu, ali i političko priznanje njegovog velikog značenja u konačnoj pobjedi nad fašizmom i nacizmom. "Postavljanje ove Spomen ploče bit će znak trajnog sjećanja na to savezništvo u zajedničkoj borbi za slobodu", navodi se u poruci.

Nakon otkrivanja pitali smo Habulina o značenju ove spomen ploče. Osim u Hrvatskoj, ni u kojoj od država nastalih na području bivše Jugoslavije republika nisam vidio da netko govori o vojnim misijama, a još manje da je negdje otkrivena ploča, zato smo pločom naglasili da su misije

imale veliki značaj u jačanju i razvoju antifašističkog NOP-a. Ova ploča pokazuje da je Narodnooslobodilačka vojska bila dio Evrope i dio svijeta i da su tekovine antifašističke borbe zajedničke, i evropske i svjetske, rekao je Habulin za Novosti.

On se osvrnuo i na proteklu godinu. Iz dana u dan je potrebno ukazivati na pokušaje revizije i narušavanja antifašističkih tekovina. Ekstremno desna strana koja je otvoreno proustaška nije brojna ali je vrlo aktivna, a svjedoci smo da nema adekvatne reakcija od aktualne vlasti, pa ni šire hrvatske javnosti, a trebalo bi biti. Nastojim reagirati tamo gdje se bitno iskrivljuje povijest; ne možemo reagirati na svaki podražaj ali tamo gdje se bitno narušava povijesna istina tu moramo reagirati, istaknuo je Habulin.

U prostorijama SABA slijedila je i podjela prigodnih kovanica koje je ruska banka izdala povodom 75. godišnjice pobjede nad fašizmom. Vojni ataše generalmajor Genadij Možajev uručio je novčić antifašističkom veteranu Ivanu Fumiću koji je u zahvali naveo da zajednička borba nikad ne smije biti zaboravljena i da će ogromne ratne žrtve SSSR-a ostati zapisane kao nasvjjetlija točka u razvoju ljudskog društva. Kovanice su dobili i Dubravko Sidor koji konferira svaki skup antifašista, Andrija Karafilipović, predsjednik Koordinacije društava prijateljstva te Slavko Kojić. On je tom prilikom naveo da je njegov pokojni otac, pukovnik JNA Miloš Kojić, bio borac od 1941. da je tri puta ranjavan, da je učestvovao u bitkama na Neretvi i Sutjesci, da je zajedno s Crvenom armijom oslobađao Beograd i probijao Sremski front, ratovao, oslobađao Zagreb i preko Slovenije čatiri sata prije zapadnih saveznika ušao u Trst. - Zapad nije htio odustati od Trsta i zapadne Istre, tamo je stvorena posebna država Slobodni teritorij Trsta koja je trajala do 1954. ja sam rođen u STT-u u Koprju tako da mogu reći da sam u neku ruku dijete Drugog svjetskog rata. Volio bih da je moj otac živ da vidi da sam od Rusa dobio uspomenu, rekao je Kojić.

(Novosti/Nenad Jovanović)